

Béts.

Mivel a' bé - állandó *Karátsonyi Szent Innepekre* nézve, nem lehetett volt már regnap és tegnap előtt az Udvari Teátrumban is, a' szokott mód szerént jádzeni: tehát annak helyébe, egy nagy *musikális Akademiát* tartott ott az ide való Musikus-Társaság maga hasznára mind Szeredán, mind Tsörtörtökön; mellyben; hegedűk, flauták, oboják, klarinétok, fagótok, trombiták, dobok és vadász-kürtök' zengései mellett, *Móses Egyiptomban* nevezetű, 's két szakaszokból álló Oratórium énekelterett el igen gyönyörűségesen. Többen voltak mind öszve az éneklők és musikusok 180 személylyeknél. — Közben közben, 4 híres Olasz Operisták, úgymint *Ferrarese*, és *Buffani* Asszonyok; 's *Calvesi*, és *Saal* Férjfiak szép Áriákat énekelgettek. A' két szakasz között pedig egy *Paradies* nevezetű ide való nemes Leány vert korzertet, forte-piánón; a' ki még 3 esztendőskorában meg vakult volt mind a' két szemére; de a' gyakorlás által olly tökéletessé tette magát, hogy *Anglia*, *Francia* 's más Országokban is, hová el hordta volt néhány esztendőkkel ez előtt az édes Anyja, álmélkodtak rajta. Itt is örvendett néki az egész Teátrum. Sokat tapsolt *Ferentz Föhertzeg'* Hitvesse is, ki maga is mind éneklésben, mind klavir' verésben egy az első közzül. — Jelen voltak az Udvarból, az említett Föhertzegnén kívül, maga *Ferentz Föh.* is, *Leopold Nádor-Ispányunk*, 's *M. Anna*, és *Amália Föhér. Asszonyok*. — A'

E e e

Ná.

Nápolyi Király ekkor Neieigenben volt, a' több Föhertzegekkel együtt, vadászaton; honnan tegnap érkezett meg, 's ma ismét Himbergte mentek, Laxenburg mellé vadászni.

A' Ts. 's Kir. Felsőg, még rosszul vagon.

A' M. Therésia Rendjebéli újjonnan lett külömbkülömbféle rangú Vitézeknek neveik így következnek:

Nagy kerefzttel tiszteltettek meg:

1. Ferentz Föhertzeg *).
2. Haditármester Gróf Clerfait.
3. Haditármester B. Devins.
4. Fő Vezér B. Bender.

Kommendátorokká lettek:

1. F. M. L. B. Beaulieu.
2. F. M. L. B. Splényi.
3. G. M. B. Karaitzay.

Kis kerefztet nyertek:

1. Latour Reg. béli Ob. B. Pfortzheim.
2. Ing. Oberftl. Ankenbrand.
3. Oberftl. Gometz.
4. Deligne Reg. béli Kap. Asper.
5. Pattantyús Főhadn. Callót.
6. Bender Reg. béli Oberftl. Gr. Lufignan.
7. Gen. M. Marki Corti.
8. G. M. B. Türkheim.
9. Májor Tzigán (nints többé szolgálatban).
10. Ingenieur-Májor Marki Chasteller.
11. Út-tsináló Főhadnagy Pirzinger.
12. F. M. L. Gróf Harrach.
13. Kirchradt Reg. béli Ob. Froon.
14. Kinsky könnyü Lovas Reg. béli Ob. H. Lichtenstein János.
15. Jordis Reg. béli Kapitány Albel.
16. G. M. B. Brentáno.
17. Patt. Oberftl. Roos.
18. Clerfait Reg. béli Oberftl. B. Vogelsang.
19. H. Eszterházi Antal Reg. béli Májor Búdöskúti.
20. G. M. Beharnik.
21. Erdődy Huszár Reg. béli Oberftl. B. Révay.
22. Tsászár könnyü Lovas Reg. Oberftl. Boltza.
23. Ing. Kap. Langfray.

24. *Pellegrini* Reg. Főhadnagy *Richler*. 25. Ing. Kap. *Martonitz*. 26. Gen. M. B. *Werneck*. 27. Tsászárgyalog Reg. Ob. *Souel*. 28. *Schakmin* k. 1 Reg. Ob. Gr. *Rosenberg*. 29. *Latour* Reg. Kapit. *Youve*. 30. *Latour* Reg. Kapit. *Vincent*. 31. *Schröder* Reg. Főhadnagy *Tartler*. 32. F. M. L. Gróf *Latour*. 33. G. M. B. *Brugglach*. 34. G. M. Gróf *Lichtenberg*. 35. *Reisky* Reg. Ob. B. *Spindler*. 36. *Levenehr* kön. Lovas Reg. Májor H. *Hessen-Hombourg*. 37. *Wurmser* Hufzár Májor Gróf *Kollonits*. 38. Gen. M. *Horváth*. 39. *Toskána Sándor* Hufzár Reg. Ob. *Ott*. 40. Ing. Kap. Gróf *Orlandini*. 41. *Eszterházi Imre* Hufzár Reg. Májor *Vajna*. (Ez előtt a' Vitéz *Székely* Hufzárónál volt Kapitány). 42. G. M. B. *Wenkheim*. Fer. 43. Első *Báni* Reg. Ob. Gróf *Piatsevits*. 44. 3-dik *Pattantyús* Reg. Ob. *Funk*. 45. *Wurmser* Hufzár Főhadnagy *Berg* (A' mint *Munkánk' I.* Szakallzában meg irtuk volt, el fogták ezt az Urat *Serviában* a' *Törökök*, 's *Konstantinápolyba* hurtzolták; holott is a' *Banyóba* záratott: de onnan, az *Anglus Követ'* közbenjárása által, ki szabadult, 's most *Bétsben* vagon. Rabsága előtt igen vig természetű volt; de azolta egészen meg változott). 46. G. M. *Mikovinyi*. 47. Májor *Höning*. 48. *Levenér* Reg. Kapit. B. *Wolfskehl*. 49. *Jordis* Reg. Ob. Gróf *Kollovráth*. 50. Első *Karab*. Reg. Májor *Mabony*. 51. *Pellegrini* Reg. Kap. Gróf *Gavessini*. 52. *Württemberg* Dragon. Reg. Oberstl. *Festenberg*. 53. *Loudon* Reg. Oberstl. *Hayd*. 54. *Württemberg* Drag. Májor B. *Vodnyansky*. 55. *Savoie* Reg. Kap. Gróf *Aichelburg*. 56. General-Májor *Fábry*.

Az elő számlált Vitézek, a' *Lacy* Fő Vezér elől-ülése alatt tartatott Rend-Gyűlésben íteltettek volt méltóknak, a' *Therésia'*

nagyobb 's kisebb keresztsjeivel való megtiszteltetésre; melly határozást Ő Felsőge úgy erősített meg osztán maga is az el múlt Vasárnap, 's a' jelenlévő Vitézeket következő tzeremoniával méltóztatott a' Rendbe bé ikratni: Minekutánna délelőtti 11 óra tájban bé ült volna Ő Felsőge az arany Szálában maga Kir. Székibe, melly körül állottak: az Udvari Marsal, ki vontt karddal; a' Ts. Fő Udvari Tisztek; a' Testörzök' Kapitányai; a' Nagy; Komendátori; és Kis Keresztes Vitézei a' *Therésia* Rendjének; végre a' Ts. 's Kir. titkos Tanácsosok, és Kamarás Urak: elő hivattak egyy oldal szobából, az oda egybe sereglett új Vitézek; kikhez Státus Vitze Kantzellárius Gróf *Kobentzel*, Ő Felsőge parantsolarjából, egy beszédet tartott, 's neveiket fel olvasta. E meg lévén, az új nagy keresztes Vitézeknek maga illetve Ő Felsőge a' Rend' széles pántlikáját pantalló formálag; a' Komendátoroknak pedig a' keskenyebb pántlikán nyúló keresztet függőleg, a' nyakokba; a' kis kereszteseknek végre, csak kezekbe nyújtotta a' mellyeken rövid pántlikán viselendő kis keresztek. Ezentúl, az Udvari Kápolnába indúlt Ő Felsőge, *Ferentz Föhertzeggel*, 's az egész Gyülekezettel egygyütt; onnan ismét, a' Sz. *Hippolytusi* Püspök által tartott nagy Mise után, vissza az arany-szálába; holott is egy baldagin alá ebédhez ült ő Felsőge, *Ferentz Föhertzeggel* egygyütt; valamint a' nagy keresztes Vitézek is, bizonyos messzeségre a' Felsőgek' asztalától; a' Kom-

men-

mendátorok, és Kis-Keresztesek is azon szobában. — A' Nagy-Keresztes Vitézeknek esztendőnként járó fizetések 1500; a' Komendátoroké (ha nem hibázunk) 1000 forint; a' kis Keresztesek között, bizonyos számú régiebbek 600 forintot kapnak esztendő által; kik közzé a' természeti következés szerént férkezhetnek az újjabbak. Ezeknek 400 forint a' fizetések. — A' *Theresia*' Rendjébe való bé vétetés, a' Nemteleneknek Nemessegre; a' Nemeseknek pedig Báróságra nyit útát, 's az Udvarnál mindenütt ott lehető meg jelenésre, a' hová a' Kamarás Urak bé mehetnek. — Ha halálok történik a' Vitézeknek, 's özvegyeket hagynak magok után: azoknak is ki jár, Férjeik' volt fizetésének a' fele. — Szép jutalmak ezek: de mit nem is érdemlene az, a' ki életét veti kotzkára, a' köz-jóért. — Több nagy érdemű Vitézek is rették ki azonban drága életüket, az előlszámlált nyerteseken kívül, Hazájokért 's Királyokért (mint tudjuk) veszályre: kiknek ugyan azért óhajtottuk volna is esmeretes neveiket itten említeni; mert szép ugyan az érdem magában is: de még szebb — serkentőbb is jutalommal.

(*Ferentz Föhertzeg* erántt, arra kérte volt amá' nagy Vezér *Loudon*, néhai *II. József* Tsászárt, hozzája az *Allion* hegyén feküdt táborból, 1789-dikben Nov. 28-dikán útasított Irásában: hogy „ezen tiszteletnek jelét (a' M. Th. nagy keresztiét) ne úgy adja ő Kir. Föhertzegségének leg kisebb részben is, mint szüületése' fő jussát; hanem mint vitézsé-

sé-

ségének meg érdemlett jutalmát: mert én bizonyíthatom (úgymond) Felfégednek, hogy ő Kir. Főhertzezsége nem tsak azt a vitézségét mutatra meg, mellyre szülerése kötelezi; hanem kereste a' veszélyeket; azokat mindenkor vidám ábrázattal ki állotta; a' katonát mind példájával, mind szóval ferkentette, és az által végetlenül fok jót eszközlött a' Felséged' szolgálatjára nézve.“)

Ő Felfége, méltóztatott meg engedni a' Zsidóknak, hogy a' Ts. 's Kir. minden örökös Tartományokban, Törvény-Doktorokká és egyszersmind Prókátorokká is lehetnek, ha arra magokat meg kívántatóképpen elkészítik. Prókátorokká lévén, folytathatják mind Zsidóknak, mind Keresztényeknek ügyeiket. — Ezen F. Végezésnél fogva, minekutánna minden próbákat ki állott volna, az egész törvényi tudományból egy *Joel Rafael* nevezetű *Volini Tseh* Zsidó, a' *Prágai* Universitásban: ezen hón. 7-dikén Doktori rangra méltóztatott.

Magyar Ország.

Nagyvárad, Dec. 13. „Ma tartatott, a' Sepremvirális Tábla Vitze-Prézesse, 's *Bihar* Vármegyének ideig való Igazgatójául rendelt Gróf *Brunszvik* ő Excellentziája' előlülése alatt, a' Vármegye' közöns. Gyűlése. Az emlirett Méltóságnak szép beszéde illendőképpen fogadtatott a' Gyűlés' részéről; de a' mellyben nem volt jelen azon része a' Kath. Uraknak, melly Auguszt. 2-dikán magános Gyűlést tartott volt. Azonban

re-

repeső örömmel írhatom, hogy a' buzgó hazafiúi szeretetnek tüze, kezdi Megyénk' Tagjainak sziveket újjonnan öszve olvasztani, melly bődög eggyé-lételnek óhajtott gyümöltse az, hogy Vitze Kantzellárius Gróf *Teleky* Sámuel ö Extzel. ját, méltó Fejének kívánja ezen díszes Test. — Fel is érkezett már mind ö Felfégéhez, mind a' Vitze Kantzellárius Úrhoz stafétán a' levél, mellyben eggyező szívvel hívja ö Extzel. ját magához a' Ns Vármegye. — Ezen Levele által midőn egy felől nyomos örömet szerzett Ns *Bihar* Vármegye, jó Királynának, 's Fő Ispánnyanak; ugyan akkor más részről erős fundamentomát vetette meg egyszerre, magatellyes erőben lezendő virágzásának.

A' Vallás' dolgát tárgyazó Kir. Határozásnak elmaradott része.

5.) Szabad legyen ezentúl, a' két vallás tételén lévő Evangyélikusoknak minden időben, a' már meg lévő mind alsóbb, mind Grammatika Oskoláikon kívül, valahol szükségesnek itéléndik, újjakat is fel állítani; valamint felsőbbeket is, a' mellyekre nézve mindazáltal meg kívántatik előre a' mi Kir. meg eggyezésünk. Oskolamestereket, Professzorokat, Rektorokat, Subrektorokat hívni, 's el botsátani; azoknak számát öregbíteni, vagy kiffebbíteni; helybéli, főbb és leg főbb Oskola-Igazgatókat, avagy Gondviselőket választani a' magok vallás-tételén lévő közzül; és végre a' tanítás 's tanulás módját, forját és rendjét (ezen Oskolákra nézve is sérelem nélkül maradván azonban

a' mi fő vigyázói hatalmunk) el intézni. — Ezen kívül meg engedteffék az ő Deákjaiknak nem csak magok Jóltrévöiket, alamisnavétel, és a' Prédikátoroknak fel fegéllések végett bátorssággal meg keresni; hanem a' külső Országi Akademiákra is minden akadály nélkül ki utazni, 's az ott számokra rendelt jótéteményeket magokhoz venni; mind a' Symbolicus, mind a' Theologicus, és a' kegyesség' gyakorlását eszközlő könyveket továbbá, magok által választandó, és a' Kir. Tanátsnak név szerént bé jelentendő különös Visgálóknak vigyázások alatt, szabadon ki nyomtattatni: mindazáltal olly törvény alatt, hogy a' Katholika Vallást tárgyazó valamelly tsúfolkodások, avagy motskolódások ezen könyvekbe ne elegyítteffenek; melly ha meg történik, tartoznak róla számot adni, a' kik az efféle motskolódások', és tsúfolkodások' ki nyomtattatását megengedik. Azor Kir. Rendelés egyfzersmind, hogy az újjonnan ki nyomtatott könyvekből 3 nyomtatványok, a' Kir. Tanáts által hozzánk fel küldeffenek, ezen könyvekre is ki fog terjesztetni.

6.) Az Evangyélikusok által, a' Katholikus Papoknak, Oskolamestereknek, avagy más Ekklésiai szolgálatban lévöknek, kézspénzül, vagy valamelly termésbéli adomány avagy dolgozás által eddig tellyesített *Stola*, vagy *Lecticale* fizetés, ezentül egészzen meg szünjön, 's azt, a' jelenlévő Ország Gyűlése tükelyeinek közönségesekké tételektől számlálandó 3 hónapok múlva, sehol se lehessen ki-

kivánni; hanemha az Evangyélikusok önként fogtanak a' Katholikus Papoknak szolgálatokkal élni, melly esetben tsupán azt a' Stólát tartoznak le tenni az említett szolgálatokért, mellyet a' Katholikusok fizetnek. Miképpen kelleffék pedig a' Kathol. Papoknak ez által tsonkúlást szenvedendő jövedelmeken segíteni: az eránt meg fog a' Helytartó Tanács kérdetni; egyszersmind pedig tudtára kell nékie adni, hogy az említett hijánosodásnak pótolása végett sem az adózó Népet, sem a' mi kamarai Kintstárunkat leg kissebb részben is terheltetni meg nem engedjük; a' Templomok, Parochiák, 's Oskolák építése vagy újjítása alkalmatosságával pedig sem a' Kath. Község az Evangyélikusoknak, sem az Evangy. Község a' Katholikának kézi vagy szekérrel való munkát tenni ne köteleztessenek; 's az e' végett tsináltt kötések ollybá tartassanak, mint ha soha nem is lettek volna.

7.) A' mind két vallás-tételen lévő Evangyélikusok' Prédikátoraik, mindenkor, és mindenütt szabadon meg látogathatják a' magok vallás-tételeken lévő betegeket, és rabokat, 's készíthetik halálra; tsak hogy az meg kívántatik, hogy a' Politzáj szemességgel legyen; a' ki sententziáztattakkal a' ki végzés helyén is közönségesen velek lehetnek; a' Gyülekezethez mindazáltal beszédet nem tarthatnak: a' R. Kath. Papok pedig, ha hivattatni fognak a' beteg rabokhoz vagy ki sententziáztattakhoz, semmiképpen meg ne akadályoztassanak az azokhoz lehető me-

ne-

netelben: tsupán a' Politziának szokott vizsgálása fog meg kívántatni.

8.) A' nagyobb és kisebb közönséges hivatalokra nézve meg kell határozni, hogy azok, minden vallás külömségre való tekintet nélkül, adassanak azon Hazafiaknak, kik a' Magyar Köz-Társaság erántt érdemesekké tették magokat, 's bírnak a' Törvény által meg kívántatott minéműségekkel.

9.) Fel kell szabadítani az Evangyélikusokat, a' ki szabott esküvés formájának elmondásától is, ezen rekefztékre nézve: a' *B. Szűz Máriára, Szentekre, 's az Istennek Választottira.*

10.) Az Ekklesiákra, 's Prédikátorokra úgy szintén, akármelly névvel nevezendő Oskolákra, Ispotályokra, Árva Házakra, 's akárminémű szegények, avagy *Augustai*, és *Helvétziai* Vallástételen lévő Iffjúság' számára tett, vagy ennekutánna tejendő Fundázióik, valamifszintén Alamisnáik is az Evangélikusoknak, semmi módon tőlök el ne vétessenek, sem az ő kezeiből, 's ki szolgáltatások, alól akármelly szin alatt is, ki ne vétessenek: ezen kívül a' meg - nevezett Fundázióknak Intézése, közzülök azoknál, kiket illet, az méltó Jussal minden háborítás nélkül meg - hagyatassék, azon Fundáziók pedig, mellyek a' két Vallástételen lévő Evangélikusokrol el vétettek volna nálam, az utóbbi Igazgatás alatt, nekik minden haladék nélkül vissza adattatának. Hogy azonban ezen Fundáziók, a' Fundálóknak akarajok

fze-

fzerént szolgáltassanak ki: alatta fognak azok is lenni a' mi Fő Vigyázásunknak.

11.) A' mind két vallás-tételen lévő Evangyélíkusoknak minden házasági ügyeiket tulajdon Konsistóriumaiknak, magok vallások farkallatos ágazati fzerént való meg itélésére kell bízni, 's egyfzersmind meg kell állítani, hogy az el-válás erántt azokban hozott végzéseknek mindenütt hely adódjék: azt mindazáltal meg kívánja tőlünk Kir. Tisztünk, hogy előre, az efféle Konsistóriumoknak helyes, és a' perezőknek mindennemű bátorságokra lejendő el-intézése végett, meg halgatván magokat a' mind két vallás-tételen lévő Evangyélíkusokat, meg kívántatóképpen értekezzünk velek. A' Hazai Törvényben tilalmazott, az Evangyélíkusoknak vallások fzerént pedig szabados grádusokra, úgymint a' harmad és negyed izig való atyafiságra nézve való engedelem adásokat a' mi illeti: azoknak nállunk lejendő keresésének szükség voltta alól örökre fel szabadítjuk az Evangyélíkusokat; mint ez már, bődlog emlékezetű F. Ts. és K. *II. Jósef* kedves Bátyánk által el végeztetett volt.

12.) A' mind két vallás-tételen lévő Evangyélíkusokat, vallások szabad gyakorlása, 's Templomaik, Oskoláik, és Parochiáik állandó birtokára nézve, e' végett különöffen hozandó, 's örökre meg marandandó Törvény által minden módon bátorosokká tévén; hogy az ő közöttök, és a' Róm. Kath. Vallást követő Lakosok között még annyival erősebb lábba helyeztet-

rethessék a' békefég 's egyyesség: örömet hozzá adjuk voksunkat mi is, a' Státusoknak és Rendeknek egymás között lett abbéli meg egyyezésekhez; hogy az említett Templomoknak, Oskoláknak, Parochiáknak, és Fundátzióknak Tulajdonosságára nézve, a' mostani birtoknak állapotja véteffék fel mind két részről sinór mértékül: tehát nem tsak el kell állani ezentúl mind két részről, azoknak vissza kívánásától; hanem soha is ezután femminémü szin alatt a' Templomok, Oskolák és Parochiák el foglalásának helye ne legyen; azok pedig, kik az efféle el foglalások által vétkeseké tejjendik magokat; valamint azok is, a' kik ezen tzikkelyt vagy egésszen, vagy tsak rész szerént is által há-gandják, vagy meg rontándják: az 1647-dik esztendőbéli 14. tzikkelyben ki tett büntetéssel büntetteffenek. Többire

13.) Mivel valóságos keresztényi egymás el türeffe femmi erőszak meg nem állhat, tehát azok ellen, kik egy vallásról, melly törvényessen bé véterett a' Tartományban, más hasonlóképpen bé véterettre által menéndenek; ezen által menerelért, mint valamelly vétekért, a' Fiskus részéről Törvénybe ne idézteffenek; tömlöztre, vere-ségre, avagy közönségeffen való dolgozásra ne büntetteffenek: hogy mindazáltal azok, kikkel a' meg kívántató vallás tudománnya nélkül való létel hagyatta oda a' Kath. Vallást, szelideden vissza térítteffenek annak követésére: 6 hetek alatt próbát kell velek tenni, a' vallásért lévő helyekben és házakban,

ban, a' hit igazságának minden mérsékléssel és a' Keresztény Vallás természetéhez illendő szelidséggel való eleibek terjesztése által; szivekre körteffék pedig mind a' két vallás-tételen lévő Prédikátoroknak, hogy fenkit a' Katholikusok között meg ne próbállyanak akármelly módon, az Evang. vallás követésére hódítani; avagy valakit arra el fogadni, a' ki meg nem tudja mutatni, a' maga eddig volt Kath. Papjától nyertt bizonyság-level által, hogy a' ki szabott oktatás helyessén végbe ment legyen; a' Kath. Papoknak pedig köteleffégekben fog állani, hogy az oktatás idejének végződésével haladék nélkül kiadják az említett bizonyság - levelet mind azoknak, valakik fogják azt kívánni.

14.) Már oda fellyebb meg volt mondva, hogy az Evangyélikusok ezen jussáiknak tsupán a' mi Magyar Országunknak Kerületén belől fog helyek lenni; *Dalmata, Horvath,* és *Toth* Országokat tehát továbbra is a' magok Polgári Törvényeikkel való élésben meg kell hagyni: ehez képest azon Országoknak határaikon belől sem jöszágot nem bírhatnak, sem közönséges, vagy magános hivatalokat nem folytathatnak az Evangélikusok; szabadságokban fog mindazáltal állani az *Augustai* és *Helvétziai* vallás-tételen lévőeknek, azon Országokban is, az őket örökség szerént illető jöszágotat rendes törvény útján ki keresni; s ha valamit nyerendenek, magunknak: tartjuk e' részben az ő károknek meg térítéséről való gondoskodást; ezen kívül azon hét, rész szerént *Augustai,*
réiz

rész szerént *Helvétziai* vallás-tételen lévő helységek, mellyek *Alsó Tóth Országban* vagynak, ne csak ne háborgattassanak ezentúl is; hanem vallásoknak izabad gyakorlásában, mellyel most bírnak, továbbra is meg hagyattassanak. Szabad legyen végre, mind a' két vallás-tételen lévő *Evangelikusoknak*, kereskedésre, avagy fabrikákra nézve, lakásokat bérelni; de nem, nemesi, vagy polgári jussal magokévé tenni.

15.) Az elegyes házasságokból született, vagy születerendő magzatok, ha az Attyok *Katholikusok*: annak vallását kövessék; ha pedig az Anya lejénd *Katholika*: akkor csak a' férjfi gyermekek követhetik az Anya' vallását.

16.) Mind azon házasságoknak, mellyek már akkor *elegyesek* voltak, midőn lett az egybe-keles; mind pedig azoknak is ügyeik, a' mellyek, valamelyik résznek az *Evangelikus* vallásról, a' *Kath.* vallásra való által mentele által lettek *elegyesékké*: mivelhogy mind a' két esetben valóságos Szakramentomról nagyon szó: a' *Katholikusok*' Lelki Székjeik eleibe tartoznak.

17.) A' *Katholikusoknak* most szokásban lévő *Innepjeiket* meg kell tartani, a' botránkoztatásoknak el távoztatása végett, az *Augustai* és *Helvétziai* vallás-tételen lévőeknek is; de tsupán a' közönséges helyeken: nem pedig a' magok házaiknál követni szokott foglalatosságokra nézve, a' hol is minden munkákat szabadon tehetnek, a' zörgösökön kívül. Ide járúl: hogy a' földes Uraknak, 's
min-

minden házi Gazdáknak, a' Fiskus részéről ellenek indítandó perrel való meg fenyegetés mellett, értékre adassék, hogy alattok valóikat, vagy rselédjeiket, akár Katholikuskok, akár Evangyélikusok legyenek azok, mag ne akadályoztassák, a' magok innepjeiknek meg tartásában, 's tzeremoniájaiknak, és áhitarosságaiknak gyakorlásában.

Ezek annakokáért azok, mellyeket akarunk a' mi hív Státusainknak és Rendjeinknek eleibek adni, a' Vallás' dolgában. A' kik eránt többire Ts. 's Kir. kegyességünkkel 's kegyelmességünkkel állandóul viseltetni meg nem szününk. — Adatott a' mi Főherzegi *Austriai* Városunkban, *Bétsben*, Nov hónapnak 7-dikén, Urunknak 1790-dik esztendejében. LEOPOLD m. k.

Gr. *Pálfy* Károly m. k.

Páfszory Sándor m. k.

Temerovári Bánátbéli Kormányozó, Gróf *Soro*; Lovas Kapitány *B. Kulmer*; Gróf *Petazzi*; *Nenes Benazzi*; és Gróf *Chamare* Urak is azon Gavallérok között valók, kiknek fogadott Hazafiságra leendő méltóztatásokat határozta meg az Ország Gyűlése; még pedig Gróf *Sórot* ingyen: a' több Méltóságokat fél taxáért kívánja a' Gyűlés, Hazánkunk fogadott Fijai közzé bé venni. — A' 733-dik lapon előforduló *Pozsonyi* Levél, Báró *Düreville*-t, *Dörvénnek*; Báró *Mésznyit* *Merlinnek*; és Gróf *Stockhammernt* *Stockhamernek* tette. — A' két *Wenkheimokról* azt írta, hogy ketten fogtak 00 aranyat fizetni, a' fogadott Hazafiságért; azonban, más későbbi tudósítások

sok szerént, F. M. L. B. *Wenkheim*, fél; a' Gen. Máj. B. *Wenkheim* pedig egész taxa le tételére köteleztett. — *Györből*, tsudálva tudakozza egyy érdemes Hazafi: miért hagytuk légyen ki *Györi Püspök* ő Nagyságát, az új fogadott Hazafiaknak számok közül.

Erdély Ország.

Kolosvárról Dec. 12-dikén hozzánk útasított betses Levelében, ezeket írja egyy érdemes Hazafi: „Mivel a' ki mondhatatlan rossz utak miatt, még mind ez ideig sem érkezhettek el ide mindnyájan a' Fő Méltóságok, és a' Ns Vármegyék' Küldöttjei: tehát tsak mához egy hétre fog el kezdődni az Ország Gyűlése. — Adják az Egek, hogy szép tsendeffügű folyamatját, böldog vég koronázza! — Az én most is fetes foglalatosságim, még inkább meg fognak a' Gyűlés alkalmatosságával szaporodni; azokat mindazáltal úgy fogom nappal el intézni, hogy éjtszakánként le írhattam rövideden az Ország Gyűlése' folyamatját, 's minden hében bortsáthattam egyy egy tudósításomat hozzátok.“ — Ezen óhajtott ígéretnél fogva, lesz tehát szerentsénk, az *Erdély Ország*i Gyűlésnek történeteit is hitelesen közleni a' Hazával.

* * * * *

Még az el múlt *Aug.* Hónapnak 7-dikén bortsátotta volt hozzánk betses Levelét *Tseh* Országának *Grulich* nevű Helységéből egyy érdemes Tiszje a' Gr. *Eszterházy* Magyar Lovas

Lovas Regemenjének: 's még is tfak harmad napja kerüle az kezünkhöz a' Posta Hivataltól, mellyhez vala egyenesfen útasírva. Mivel azonban olly nevezetes dolgokat foglal magában, mellyeket most is jó izűn lehet olvasni: kívántuk azt egésszen Munkánkba bé iktatni; 's kérjük ez álkalmatoffággal minden renden lévő Kedves Hazánkfiat, hogy az efféle nyomos foglalatú Kedves Leveliket, ne a' Posta Hivatalhoz; hanem *Görög* vagy *Kerekes* Urhoz útasírva, 's a' Tzimre: *Pro Hadi Történetek* is fel téve méltoztasának indítani.

Az említett Levél így következik:

“ A' *Prussziai* Korona-Örökösse furtsán meg járta volt a' múlt tsötörtökön dél után: mert meg értvén Kémlői által *Dévy* Oberster Úr: hogy az, a' *Glatzi*'s *Tseh* határok-nak járásához fogott volna: maga mellé vévén *Gr. Battyáni*, 's *Gyólts* Kapitány Urakat, és egy ordinántz Katonát, ki lovaglott sétálásképpen napnyúgot felé. Azonban meg sejt kevés idő múlva egy Völgyből a' leg-közelebb lévő magos halom tetején, először eggy; nem fokára pedig több Lovasokat - is, kiknek leg ottan feléjek lovagol. Midőn 300 Lépésnyi formán lettek volna egymástól: eleibe nyargalt *Gen. G. Brühl*, 's nevének és Tiszti rangjának tudakozása után jelenti a' Korona örökösével való létét, kit feléjek jöttében ki - is mutatott, 's meg nevezte, az azzal lévő két kapitányokat, úgy mint *Maffow*, és *Schack* Urakat - is. Öszve
F f f ér.

érkezvén a' Kir. Hertzeggel, hasonlóképpen meg nevezte annak Gen. *Brühl* az Oberster Urat is kísérelővel együtt. A' Kir. Hertzeg, nagy nyájasságát 's barátságos indulatját tette a' mieink eránt nyilván valóvá, 's azt vallotta, hogy ő néki különös öröme lett legyen ezen történet; mivelhogy még ekkoráig nem vólt szerentséje Magyar Katonát látni. Szemébe rüntenek, kiváltképpen, az Oberster 's Kapitány Urak' lovaik, sőt még a' Köz-katona Lova-is. Magának a' katonának mind öltözetét, mind egyéb készületét szorgalmatossan meg vizsgálta. — Ha öszve nem akadt volna a' Kir. Hertzeg, az Oberster Urral; kéttség kívül hosszabbban, és közelebből vizsgálta volna meg Földünknek minémüségét: de így esvén a' dolog, vissza fordúlt, 's ajánlotta az Oberster Urnak-is hogy késérné el egy darabig; mellyet-is ez, annál örömebb tselekedett, hogy szándékában meg gátolhatta vólt a' Kir. Hertzeg. — A' beszélgetés közben elől fordúlt *Loudon* Fő-Vezérnek halála; és *Lacy* Fő-Vezérnek a' *Morvai* hadi sereghez lett érkezése. Értekezett a' Kir. Hertzeg, Országunk Gyűléséről 's a' koronázásról-is. A' koronázásra nézve azt felelte az Ob. Úr, hogy az, rövid időn mind a' két Résznek tellyes meg elégedésére végbe fogna menni. A' Békeffég eránt azt állította mind a' Kir. Hertzeg, mind pedig Gen. *Brühl*, hogy annak elől járó pontyai el vólnának immár végezve, sőt magoknak a' meg eggyezett Fejede-

jedelmeknek alol-írásokkal-is meg erőfittet-
 tek, mellyre nézve, hat, vagy hét napok
 alatt vissza indulna innen a' *Prusszus* Hadi
 nép előbbeni quártélyozó helyeire. Ez ta-
 lám ugyan, igaz is lehet; mert éppen tegnap
 érkezett egy tsapat gyalogság fél orányira
 a' határunkról, Mittelvaldába, a' hol még
 ekkoráig semmi katonáság nem volt: ké-
 tség kívül azért, hogy ha majd meg indul a'
 fereg, 's' szökdösni találnának belőle: ezen
 említett tsapat ellent álhaffon a' szökevények-
 nek. A' bizonyos, hogy ha módját ejthetik,
 számossan fognak hozzánk katonáik között
 által jöni: mert most-is, jóllehet szoros őri-
 zet alatt vannak, igen fokban meg keresnek
 bennünket. A' Kir. Hertzeg szüntelen a'
 mellette lovaglott Oberster Urral beszélgetett.
 Gen. *Brühl* pedig, hol a' két Kapitányok-
 kal; hol pedig a' köz emberrel múlatta ma-
 gát, tudakozta tőle, ha mind olyanok vol-
 nának e' a' több Huzárok lovai is mint az
 övé, mellyre azt felelte a' Huzár, hogy az
 ő Lova jó ugyan, (a' mint hogy valóban jó
 is) de még tiszterte jobbak is volnának a'
 Svadronjoknál. A' beszéd *Lengyel* nyelven
 volt. Errekezett szolgálatyának idejéről; 's
 meg értvén hogy már 22 esztendőktől fogva
 katonáskodik: Kérdezte ha tudna e' Néme-
 tül: Erre a' volt a' katona válasza, hogy ő
 paraszttal, 's' alaton rendű emberekkel foly-
 vást el beszéll; de a' tfinosabb nyelvnek meg
 tanulásában módja nem lehetett. Több
 kérdéseket is tett fel a' Generalis nékie, mel-
 lyek.

lyekre katonás, de illendő feleleteket adott. — *Maffow*, és *Schack* Kapitányok, 's a' még ezeken kívül lévő két Vadász Tisztek, jobbára *Gr. Battyáni*, és *Gyólts* Kapitány Urakkal beszélgettek. A' többek között azzal ditsekedett *Kap. Maffow*, hogy ők annyiból szerentsésebbek mint mi, mivel ők, a' mi szélső őrállóinkat is láthatták, úgymint a' kik nagyon előre vólnának helyheztetve a' határ mentében: de mi nem láthattuk az övéket; mert azok nagyon hátra vólnának. Erre azt felelték a' mieink: hogy mi vólnánk inkább a' szerentsések; mivel olly Népünk vagyon, mellyet bátran előre lehet állítani; azonban, ámbár távol állának is az ő Seregeik a' határtól; meg is mind fekvések, mind minden mozdulások tudva vólna előttünk; mellynek nyilvánóságos jele az is, hogy bátor a' *Hertzeg* szandéka titokban tartatott, még is éppen alkalmas helyen 's időben jelenhettünk meg udvarlására. Ez a' felelet ugyan meg nem egyezett azzal, a' mit az *Oberster Úr* mondott a' *Kir. Hertzegnek*, hogy t. i. t'ak a' vak szerentse verette vólna őket tiszteletére. Minekutána egy jó fél mértföldnyinél tovább kísérték vólna a' *Miéink* a' *Kir. Hertzeget*; 's már a' nap is hanyatló félben lett vólna: egymástól el bútsúztak. — Midőn 6-dikon dél után újra visgalná *Dévay Oberster Úr* a' vég Őrállókat: értésére esett, hogy a' *Prussz.* Korona örökösse, róle lett el válása után, a' *Warasdi Horváth* Bat. béli Fő Had-

Hadnagy *Zdellárovittsal* is öszve találkozott, 's azt tudakozta tőle: ha vallyon azon kissebb, 's nagyobb berkek 's erdők, mellyek itten, majdminden 2, 3, 's 400 lépésnyire szemléltetnek mind meg vólnának e' rakva Horvárokkal? mellyre azt felelte *Zdellárovits*, hogy igen kevés vólna egészen ürefs. Hat óra tájban *Neudorffba* érkezett a' Kir Herctzeg, holott is nagyon haragos vólt; a' lakosokatt, *Rakker-Spion-Schverenoth* 's más efféle nevezetekkel illetvén, hányta szemekre, hogy az ő titokban tartani kívántt szándékát el árúlták. Hatodikon azzal ditfekedett *Glätzban*, hogy ötet néhány *Magyar* Tiszt Urak szépen meg tisztelték a' határon, 's hozza adra ditfekedéséhez, hogy igen szeretné, ha az ő Tisztjei is olly vigyázásfál vólnának, 's efféle tisztelet mutatásnak színe alatt öszve tudnának találkozni, a' mi részünkről vizsgálódóban járó fő Személyekkel, és azoknak szándékját illy szép móddal meg akadályoztatnák. — A' mi illeti külső formáját a' *Prussziai* Korona örökössének: szép termetű ifjú, mintegy 7 — 8 lábnyi magasságú hosszas, de kellemetes ábrázatú, kevéssé felypes; a' melly mindazáltal még illik néki, szintén most ütődik ki ajjakán a' liba szőr — Tegnap érkeztek *Mittelvaldába* 130 Vadász Katonák, kik közzül 13-an küldettek ma *Bobieschau* nevezetű leg szélső faluba itrására. Ugy gondolnám, hogy ezek mind meg hitt Emberek, és egyedül a' szökevények megátolására vagynak ki küldve: mert reánk tsap-

tfapni, avagy bennünker, ha mi ellenek akar-
nánk menni, visfza tartóztatni, éppen nem
vólnának elégségefek.

Utól Iras: Eppen ezen fzeppillantás-
ban veszi *Dévay* Oberfter Úr, *Stephais* Fő
Stráfa Mester Úrnak Levelét *Belgyiomból*,
holott is maga ofzrályát kormányozza a'
meg nevezett Fő Stráfa Mester Úr a' párto-
fok ellen. Következendő példás tfelekedeteiket
említi, alatta lévő két Vitézeinek: *Korek Ká-
plár* 200 ig való pártosfokon magyaroffan raj-
rok hajtott, 's azokat vitézül széllyel verte: más
ugyan annyi számú tforponon pedig, melly-
től környül vétetett magát bátor fzivvel ke-
refzül vágta. — *Vartner* nevezetü Közka-
tona gyalog fzálván, 18 pártosfokat éppen
azon fzeppillantásban fzelefsztett el, midőn
már eggy 3 fontos ágyúnk tfak hogy a' ke-
zekben nem vólt. Hogy ezen tfaták véron-
tás nélkül meg nem estek, könnyen fel le-
het tenni: bátor arról az Ofztály Kormá-
nyozója, ágyúzás közben fietve irtt Levelé-
ben nem emlékezett is. A' vitéz Káplárnak
fellyebb emeltetéffel, 's érdem pénzzel;
a' köz Embernek is érdem pénzzel lejendő
meg jutalmaztatása erántt bé adatott a' Je-
lentés, mint írja a' Fő Stráfa Mester Úr, fok
Tifzt Uraknak Bizonyság tételek mellett a'
Fő Kormányozónak.

T U D Ó S Í T Á S.

Az érdemes Közönségnek alázatosfan jelentem,
hogy az Testamentom' Ekklésia' Historiájának el-
ső

ső

ső kötetjé a' József napi *Pesti Vásárra* le küldtetetik, 's valamint a' következő négy köteteknek úgy ennek is az ára lészzen egy R. forint noha az eredeti munka oda fel tíz forinton adattatik. — A' több kötetek is egy esztendőnek el folyása alatt mind le küldtetnek *Pestre* vásári alkalmatosságokkal. — Minden bizodalommal kérttetnek azért az előre jelentést béfzedő érdemes Urak, hogy az első kötetnek árrát a' jövő *Pesti Vásárkor*, a' Sz. Mihályi Kapu előtt lakó, betsületes Bodnár Mester embernél szállást tartó *Véber* Úr kezéhez ne terhelteffenek bizonyos ember által szolgáltatni, a' ki egyfzersmind a' szükséges nyomtatványokat is által vegye. — Ebből a' mai időben igen szükséges és szép munkából tsak ezer nyomtatványok tétettek fel; a' magokat előre jelentő érdemes Urak pedig tsak eddig is szintén meg haladtak e' számot 's ma is pedig napról napra szaporodnak: azért is könnyen meg eshetik, hogy a' melly érdemes Urak a' pénzt *Pestre* nem küldik vagy más által leendő le tételére szükséges rendeléseket nem esznek, a' könyv nélkül el lenni kéntelenítettnek.

Jelentem azt is, hogy a' Mindenes Gyűjteményt fokaknak sürgetésekre folytatni fogom, de tsak Dara-bonként, úgy hogy minden *Pesti Vásárra* egy kötet, melly leg alább 25 árkusokból áll, fog le küldtetni. — Fő tzielom benne a' lész, hogy egyéb hasznos, mulattató és gyönyörkötető tárgyokon kívül, mind azokat a' szép munkákat rövid ki húzásokban az érdemes olvasókkal meg esmértessem mellyeket a' tudós Europa, nevezetessen pedig az *Anglusok* 's *Frantzsiák* irták XIV-dik és XV-dik *Lajos* alatt. — A' kik

kik meg szerezni kívánják, méltóztatták érdemes neveiket azon Uraknál a' jövő József napi *Pesti Vásár*ig jelenteni, a' kik az Ó Testamentom' *Históriájára* az előre jelentőket bé szedni méltóztatták. — A' négy első negyedeket is hasonlóképpen 45 krajtz. jával meg szerezhetik, tsak méltóztatták neveiket az említett Uraknál jelenteni, a' kiknek is fáradságokért a' köszöneten felyül a' XI-dig ingyen fog adattatni. — Tsak hogy József-napi *Pesti Vásár* előtt ne sajnálják meg írni, hány nyomtatványokat küldjünk le a' 4 első negyedekből, ott pedig az árokat *Véber Úr* kezébe szolgáltatták. — *Komáromban* 13-dik Dec. 1790 *Pétezeli József.*

* * * * *

Dec. 10-dikére várták Gróf *Mercy-Argenteau* *Bruxellába*, *Austriai Belgyiom'* ideig való Kormányozójának. — A' *Marokói Tsáfzár*, félbe hagyta a' *Spanyol Udvar* ellen kezdett hadat, 's már el is kezdte vele a' békeffégről való tanátskozást. — A' *Frantzia Nemzet' Gyűlése* azt végezte Novemb. 26-dikán, hogy a' kik le nem tették volna még akkoráig, a' Papi Rend közzül a' polgári hitet: kötelesek legyenek azt vasárnap nap, *Mise* után tellyesíteni a' *Templomban*. — Ó Szentsége a' Pápa, Nov. 30-dikán tartotta a' Ts 's Kir. Felségnek *Római Tsáfzárságra* lett emeltetéséért való háláadó *Innepet*; és hogy különösen meg bizonyíthassa az említett Felség eránt viseltető tiszteletét, más nap a' *Német Nemzet' Templomában* is meg jelent véletlenül.

Költ *Bétsben*, *Decembernek 24-dik napján* 1790.

